

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата мистецтвознавства, доцента

Погребняк Марини Миколаївни

на дисертацію Плахотнюка Олександра Анатолійовича

«Джаз-танець як феномен художньої культури»

подану на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства

(спеціальність 26.00.01 – теорія й історія культури)

Джаз, як явище афро-американської музичної культури, заявив про себе на рубежі XIX–XX ст. у американському, а згодом і європейському мистецтві, і з 60-х рр. був визнаний як самостійний музичний жанр і особливий вид мистецтва. В 20-х рр. XX ст. у джазі побачили нову культурну ідею, що збіглася з основними тенденціями культурного розвитку того часу. Це дозволило джазу прийняти на себе, за словами Ф. Сафронава, «...роль однієї з діючих сил реформи виразних засобів».

У проміжку між 1890 – 1916-і рр. виникає і термін «джазовий танець», який сьогодні, на початку XXI ст., в умовах глобалізаційних процесів і взаємопроникнення культур, як елемент американської джазової культури «імпортується» на національний ґрунт, використовується як танцювальна складова українських мюзиклів, драматичних вистав, у навчальному процесі. Тому, виникає потреба у теоретичній підтримці митців та навчального процесу, і звернення дисертанта до означеної теми є досить вчасним і актуальним. Актуальність проблеми сучасного джаз-танцю як феномену художньої культури, як напряму сучасної хореографії, який має різноманітні театральні і соціальні форми, посилюється і невизначеністю його стильової типології.

Наукова новизна роботи не викликає сумнівів. Адекватне обґрунтування автором актуальності дослідження дало йому змогу визначити мету і конкретні завдання, найбільш складним з яких є спроба класифікації різновидів джаз-танцю за формальними ознаками. Слід відмітити, що власне цей напрям сучасного сценічного танцю взагалі важко піддається формалізації.

Дисертантом опрацьовано у своїй роботі 424 джерела, з яких 64 іноземних. План дисертації і «драматургія» побудови роботи в цілому відзначаються логічністю і послідовністю, народжуються саме з формулювання завдань дослідження і свідчать про бажання автора охарактеризувати та систематизувати різновиди джаз-танцю у художній культурі сьогодення. Автор послідовно простежує генезу джаз-танцю в соціокультурному просторі кінця XIX – початку XX ст.; розглядає цей феномен у системі зв'язків художньої культури як такої в широкому розумінні; висвітлює джазові форми танцю як художні практики сьогодення.

Інтерес викликає дослідження культурно-історичних передумов виникнення сучасного джаз-танцю. Серед них справедливо відзначаються: 1)

музичний театр менестрелів; 2) взаємовплив і асиміляція афро-американської і європейської танцювальних культур; 3) синтетична природа джазу.

Заслуговує на увагу виокремлення автором хореографічних постановок Д. Хемфрі, Л. М'ясіна, Дж. Робінса, Р. Петі, Р. Фосса, Дж. Баланчіна, В. Кірсанова та інших, створених засобами джаз-танцю на театральній сцені і кінематографі. Короткий аналіз джазової хореографії цих митців в операх, балетах, мюзиклах, виставах музично-драматичних театрів і театрів музичної комедії, концертних програмах Московського державного театру естради та Київського мюзик-холу дає змогу уявити про різноманітні форми театрального (сценічного) джаз-танцю, що мали місце протягом ХХ ст. Крім того автором дослідження виокремлені джазові форми соціального бального танцю такі як: джайв, рок-н-рол, фокстрот та інші і надано їхню характеристику.

Цікавими є сторінки, присвячені візуалізації джаз-танцю в образотворчому мистецтві, зокрема в живописній творчості О. Дікса, Ж. Дюбюффе, М. Курилко, Т. Мурванідзе, Ж. Вакевича, А. Петрицького та ін., а також сторінки, що стосуються використання джаз-танцем різноманітних акробатичних елементів (фляків, сальто, та інших).

В роботі в цілому багато цікавих спостережень і інтерпретацій відомих і маловідомих фактів, які загалом характеризують роботу та її автора з позитивної сторони. Теоретичну і практичну значущість має спроба дисертанта прослідкувати роль окремих американських хореографів у створенні техніки театрального (сценічного) джаз-танцю, його екзерсисів, індивідуальних шкіл.

Матеріали та результати дисертації знайдуть, на наш погляд, застосування у викладанні курсів «Історія хореографічного мистецтва», «Мистецтво балетмейстера»; сприятимуть при розробці методичних посібників; можуть бути використані для проведення подальших досліджень з теорії та історії сучасного хореографічного мистецтва. Основні положення та результати дослідження відбито у 11 одноосібних фахових наукових публікаціях, з них одна в зарубіжному науковому виданні; і оприлюднені на 31 міжнародних і всеукраїнських конференціях. Автореферат відповідає змістові дисертації.

Складність самої проблеми, що досліджувалася автором зумовила, цілком природно, наявність певних дискусійних моментів і зауважень. Перш за все їх можна було б направити на адресу теоретичних засад дисертації:

- 1) Так, поняття «художня культура» винесено у заголовок дисертації, воно фігурує у меті, предметі дослідження, назві другого розділу, але важко зрозуміти, як автор розуміє його зміст, так як це поняття відсутнє у об'єкті дослідження і відокремлюється від поняття «художня практика», заявленого у назві третього розділу.
- 2) Також до наукової новизни роботи автор відносить визначення понять: «фольк-джаз-танець», «афроджаз-танець», «contemporary джаз-танець» та ін.. Але, на нашу думку, це досить важлива заява не достатньо підкріплена матеріалами у тексті дисертації. Використання таких понять як «бродвей-джаз-танець», «класичний джаз-танець» також

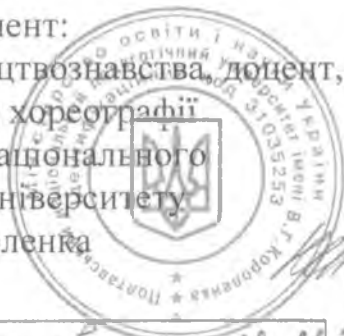
потребують уточнень. Для визначення цих понять, що стосуються різноманітних форм та індивідуальних стилів джаз-танцю, перш за все, виникає необхідність визначення стильової типології джаз-танцю, як такого, як напряду сучасного сценічного хореографічного мистецтва. Наприклад, виникає питання, що означає репрезентована в роботі дефініція «contemporary джаз-танець». Що це? Або сучасна форма джаз-танцю, яка має естетичні особливості, що відрізняються від так званого «класичного» джаз-танцю? Або це поняття якимось чином пов'язано з назвою одного з різновидів танцю «модерн» - «contemporary dance»?

- 3) У зв'язку з цим, заява дисертанта у пункті 2.2 про формування **світової** школи джаз-танцю не впливає зі змісту дисертації. Скоріше результати дослідження стосуються характеристики окремих індивідуальних стилів і шкіл Кетрін Данхем, Джека Коула, Євжена Факюто, Метта Матокса, Володимира Шубаріна та інших. Та в цьому, врешті, і немає необхідності, так як не ставилося такого завдання. А от завдання, які ставилися, в цілому виконані.

Висловлені зауваження не знижують позитивної оцінки рецензованої роботи.

Актуальність теми, наукова новизна та практичне значення отриманих результатів дають підстави стверджувати, що дисертація «Джаз-танець як феномен художньої культури» являє собою самостійне завершене дослідження і відповідає чинним вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567, а її автор – **Плахотнюк Олександр Анатолійович** – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 26.00.01 – теорія й історія культури.

Офіційний опонент:
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри хореографії
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

М. М. Погребняк

Підпис	<i>Погребняк М.М.</i>
Засвідчую	
Діловод	<i>Прищеп</i>
відділу кадрів	Н.М.Прищеп

